

A Tóra, képekben

Aki szigorúan a zsidó hagyományban él, tudja, hogy a Bibliát, a szent szöveget, nem szabad illusztrálni. A Tóra mondja: Ne készíts magadnak... (Ex. 20,4). A tiltott "kép" (*peszel*), persze, szó szerint inkább fából kifaragott szobor, "bálvány"; de tágabb értelemben jelenthet minden ábrázolást, rajzot is. A tízparancsolat megtiltja az ábrázolását mindannak, ami fent, az egekben van, ami lent, a földön, és ami a vizekben, a föld alatt. Az ábrázolás (*temuna*) veszedelmesen közel áll a bálványimádáshoz. A Tóra héber szövegét nem szokták illusztrációkkal nyomtatni.

Két évezreden át művészek tördelték ezeket a korlátokat. Egy kiváló magyar talmudista (T. T.) nemrég egész könyvet szentelt a tilalom történetének a zsidó hagyományban (*Képfogyatkozás*, 2004), kimutatva, hogy a tudós értelmezés változásai párhuzamosan haladtak a művészi törekvésekkel.

Kitörési pont lehet, talán, a fordítás. Az európai művészet történetét végigkíséri a Biblia-illusztráció. A keresztény Bibliák a XIX. században tele vannak képekkel. A héber szöveghez nem kötődő grafikai, festészeti, ritkábban szobrászati feldolgozásnak hagyománya van a zsidó művészetben is. Van zsidó művészet – és nem a Tóra nélkül.

A Tóra iránti elkötelezettségben és a hagyomány tiszteletében készült Szedő-Neuwirth Sándor szerény, de a szíves fogadtatásra méltó könyve. Újságlapokról, régi könyvekből, ki tudja, honnan gyűjtötte össze ezeket a képeket. Célja a munkának éppen nem az eltávolodás volt a Tórától: ragaszkodását hozzá jelzik a mondatnyi héber idézetek. Nagy gondot fordított arra, hogy a szöveg lényeges mozzanatait mutassa be a képekkel.

Személyes magyarázat ez a kis könyv a Tóra szövegéhez: nézni való zsidó ajándék a XX–XXI. század tagadhatatlanul szekuláris világában élő, mégis minden héten a Tóra hetiszakaszát olvasó–hallgató embernek.

2007-07-10

Komoróczy Géza